

Cursus Vleermuisvangen – Onderzoek naar zwermgedrag voor Mergelgroeven Schin op Geul Do 12 t/m Zo 15 september

Van donderdagmiddag 12 september tot zondagmiddag 15 september organiseren Stichting Vleermuizen Vangen, de Zoogdierenstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Veldwerkgroep van de Zoogdierverseniging een cursus Vleermuizen vangen en hanteren.

Deze cursus is gericht op zowel de beginnende als de gevorderde vleermuiswerkers, die meer kennis willen vergaren hoe vleermuizen te hanteren en te vangen. Door middel van presentaties, droog oefenen, veldwerk in de avond (mistnetten) willen we de deelnemers de diverse aspecten van vleermuisonderzoek laten ervaren. Ook specialistische technieken zoals telemetrisch onderzoek komen aan bod (zowel in theorie als in praktijk).

Het onderzoek gaat enerzijds naar de verhouding tussen zwermende soorten voor afgesloten en niet getelde groeves en ook naar de Bechsteins vleermuis. We verwachten tijdens deze cursus minstens vangsten te doen van 9 vleermuissoorten: Bechstein vleermuis, Brandts vleermuis, vale vleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, watervleermuis, meervleermuis en baardvleermuis. Tevens is er kans bosvleermuis en rosse vleermuis waar te nemen met bat-detector en mogelijk deze te vangen.

Omdat deze cursus een onderdeel vormt van het opleidingstraject tot zelfstandig vanger (voor meer info www.vleermuisvangen.nl) wordt van alle deelnemers verwacht dat zij het gehele lange weekend aanwezig zullen zijn. Tijdens deze cursus is er de mogelijkheid om het opleidingstraject af te ronden met het theorie-examen. Wanneer je wilt deelnemen aan het

examen kun je je hier van te voren voor opgeven bij Johann Prescher (prescher86@gmail.com).

Voor deelname aan de cursus dient iedereen die vleermuizen wilt hanteren voldoende gevaccineerd te zijn tegen rabiës. Een titerbepaling van hoger dan 1 is hierbij verplicht. Dit is voor je eigen veiligheid en ook voor dat van de vleermuizen (besmetting rabiës = weg draagvlak bescherming). Meer info via deze link: <http://vleermuizenvangen.nl/overige-info/rabiës> . Dit betekent dat als je nog geen inenting hebt, de start van je inenting uiterlijk begin juni dienen te beginnen! Ook je titerbepaling duurt vaak langer dan je hoopt. Omdat deze cursus een unieke kant biedt om meerdere vleermuissoorten te zien van dichtbij wordt een beperkt aantal (maximaal 2) deelnemers toegelaten die niet of onvoldoende gevaccineerd zijn. Deze deelnemers mogen geen vleermuizen hanteren tijdens de cursus.

Wat gaan we onderzoeken

In het najaar komen vleermuizen voor winterverblijven “zwermen”. Hiermee onderzoeken de vleermuizen of hun winterverblijf geschikt is om te overwinteren, ontdekken jonge dieren een winterverblijf en is het een rendez-vous plaats waar gepaard wordt.

Eén van de belangrijkste winterverblijven voor vleermuizen in Nederland zijn de kalksteengroeves. Dit zijn gangen die zijn gebroken voor de winning van mergelblokken voor het bouwen van onder andere huizen. Vleermuizen gebruiken deze groeves al vele decennia voor de winterslaap, waarna vleermuiswerkers deze gingen tellen ter monitoring.

Doordat een groot deel van de groeves nu niet meer geteld kan worden in verband met veiligheidsissues, is al enkele jaren de trendlijn van vleermuizen in deze ongetelde groeves onzeker. Uit een grootschalig onderzoek voor de groeves in 2008, bleek dat er een grote voorspellende waarde is aangaande de verhouding tussen zwerpende soorten en de overwinterende dieren (Van Schaik et al., 2015). Door te vangen voor niet- getelde groeves kunnen we daardoor achterhalen welke soorten gebruik maken van deze groeves.

Tevens gaan we op zoek naar de zwermlocatie van Bechsteins vleermuis ten oosten van de Maas. In het Savelsbos is de enige bekende kraamkolonie van Nederland bekend. Het is echter onbekend waar deze dieren gaan zwermen. Wanneer een vrouwtje Bechsteins vleermuis wordt gevangen, wordt hier een zendertje op geplakt om dit dier tot haar zomerverblijfplaats terug te volgen, zoals in 2011 meermaals effectief bleek te werken (Dekeukeleire et al., 2016)

Een zwermende Bechsteins vleermuis in een groeve. Foto: René Janssen

Voorlopig programma:

Donderdag 12 september

15:00 Aankomst op Groepsaccommodatie Struchterhof

- Introductierondje cursusteam en deelnemers
- Verschillende lezingen
- 's avonds vleermuizen vangen met mistnetten

Vrijdag 13 september

- Evaluatie veldwerk
- Verschillende lezingen
- Droog oefenen van opzetten netten en uithalen dieren
- 's avonds vleermuizen vangen met mistnetten

Zaterdag 14 september

- Evaluatie veldwerk
- Verschillende lezingen
- De mogelijkheid om examen te doen (aanmelding verplicht)
- 's avonds vleermuizen vangen met mistnetten

Zondag 15 september

- Evaluatie veldwerk
- Verschillende lezingen

- 12:00 Afsluiting cursus

Meebrengen:

We slapen op stapelbedden in groepsaccommodatie Struchterhof. Er is beperkte ruimte voor een busje of camper, graag van tevoren melden. Het aantal parkeerplaatsen is beperkt, houdt hier rekening mee.

- Hoeslaken voor 1-persoonsbed, slaapzak en kussen;
- Sloffen voor binnen;
- Batdetector;
- Stoeltje voor bij de groeve;
- Hoofdlamp (!), zaklamp en voldoende batterijen;
- Aangepaste kledij en schoenen ('s avonds en zeker voor de groeves koelt het flink af, vergeet ook niet regenkleren, laarzen, paraplu);
- Alles wat je zelf denkt verder nodig denk te hebben.

Kosten:

Er kunnen maximaal 30 cursisten mee doen aan de cursus. De cursus duurt 4 dagen (3 overnachtingen). De kosten bedragen 125 euro of 100 euro voor studenten (inclusief verblijfplaats, maaltijden en syllabus). Opgave kan door een mail te sturen naar Gerben Achterkamp (gerben_a@dds.nl). Je opgave is volledig wanneer je het deelnemersgeld gestort hebt op IBAN: NL70 TRIO 0198 3916 17, t.n.v. Stichting vleermuizen vangen onder vermelding van: naam + deelnamegeld cursus Vleermuisvangen 2019. Als je de kosten op factuur wilt, gelieve dat bij de opgave te vermelden.

Geef bij je opgave- email ook volgende informatie door:

- Ervaring m.b.t. vleermuizen vangen;
- Status van rabiës vaccinatie (datum van laatste titerbepaling en waarde);
- Woonplaats;
- Eventuele diëten of allergieën;
- Telefoonnummer.

Deze cursus wordt tegen kostgeld gegeven, dus deelnemers worden verwacht mee te helpen met onder andere corvee. Een paar weken voor de aanvang van de cursus zullen we een deelnemerslijst rondsturen met woonplaats, telefoonnummers en emailadressen, zodat alle deelnemers in de gelegenheid zijn om te carpoolen. Daarnaast wordt er een whatsapp-groep aangemaakt voor communicatie gedurende de cursus. Je aanmelding geeft automatisch toestemming om dit te doen. Let op, pas na betaling van de cursuskosten kom je terecht op de deelnemerslijst. Teruggave van het cursusgeld is mogelijk tot 1 augustus.

Cursusteam:

Anne-Jifke Haarsma (+31 6 39498605)

Bart Noort (+31 6 53182514)

Douwe van der Ploeg (+31 6 14810890)
Eva Henrard (+31 6 21236422)
Jan Boshamer (+31 6 27187888)
Jan Hovenkamp (+31 6 54271238)
Johann Prescher (+31 6 30285367)
Joris Verhees (+31 6 12424073)
René Janssen(+31 6 45454914)
Thijs Bosch (+31 6 51016209)
Thijs Molenaar (+31 6 55326810)
Tjeerd Kooij (+31 6 20786375)

Hopelijk tot donderdag 12 september.

Vriendelijke groet namens het cursusteam,

René Janssen – Locatie coördinator
anomalus@gmail.com
06 45454914

Eva Henrard – Cursus voorzitter
evahenrard@hotmail.com
06 21236422